voorstel

Zwolle

Raadsbrief over artikel 45 vragen

Datum 9 september 2026

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen van PRO, Partij voor de Dieren en Swollwacht over verschillen in inkomensondersteuning.
Versienummer	1
Portefeuillehouder	Tjitske Siderius

Bijlagen

1. Oorspronkelijke art 45 vragen van PRO, Partij voor de Dieren en Swollwacht over verschillen in inkomensondersteuning

Ontwerp besluit

De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen over verschillen in inkomensondersteuning.

Datum 9 september 2026

Inleiding
Op 12 augustus 2026 hebben de fracties van PRO, Partij voor de Dieren en Swollwacht schriftelijke vragen gesteld (artikel 45 RvO) over de verschillen in inkomensondersteuning tussen gemeenten, specifiek voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). Aanleiding vormt een onderzoek van het Instituut voor Publieke Economie (IPE) en berichtgeving hierover, waarin onder meer wordt gewezen op verschillen in de hoogte van de voornoemde regeling tussen gemeenten.

Vraag 1:
Is het college bekend met het onderzoek van het Instituut voor Publieke Economie en de berichtgeving hierover in de Stentor?

Antwoord:
Het college is bekend met het door het IPE gepubliceerde onderzoek en de berichtgeving hierover. Het onderzoek brengt verschillen tussen gemeenten in de Individuele Inkomenstoeslag in beeld.

Vraag 2:
Hoe beoordeelt het college de constatering dat de hoogte van de Individuele Inkomenstoeslag in Zwolle lager is dan in sommige omliggende gemeenten, zoals Raalte?

Antwoord:
Het college onderschrijft het uitgangspunt dat inwoners met een laag inkomen, ongeacht hun woonplaats, over voldoende middelen moeten kunnen beschikken om mee te doen in de samenleving. Tegelijkertijd constateren wij dat verschillen tussen gemeenten mede voortvloeien uit de beleidsvrijheid die gemeenten hebben bij de inrichting van hun minimabeleid. Daardoor zegt een vergelijking van uitsluitend de individuele inkomenstoeslag niet automatisch iets over de totale ondersteuning die inwoners ontvangen. In Zwolle wordt die ondersteuning bezien vanuit het totale pakket aan minimaregelingen en voorzieningen.

Het college kwalificeert het Zwolse minimabeleid als ruimhartig ten opzichte van andere gemeenten en beoordeelt de ondersteuning daarom op basis van het totale pakket aan regelingen en voorzieningen en het gezamenlijke effect daarvan op de financiële bestaanszekerheid van inwoners, in plaats van op basis van één afzonderlijke regeling.

Vraag 3:
Kan het college toelichten welke beleidsmatige keuzes ten grondslag liggen aan de hoogte en de voorwaarden van de Zwolse Individuele Inkomenstoeslag?

Antwoord:
De Individuele Inkomenstoeslag is bedoeld voor inwoners die langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen en weinig perspectief hebben op inkomensverbetering. Bij de vormgeving van de regeling heeft de gemeente Zwolle verschillende beleidsmatige afwegingen gemaakt ten aanzien van zowel de hoogte van de toeslag als de voorwaarden waaronder deze wordt verstrekt.
Daarbij is onder andere gebruikgemaakt van de uitkomsten van de Minima Effectrapportages (MER). In deze rapportages is gekeken naar de bestedingsruimte van verschillende huishoudtypen, waaronder alleenstaanden, alleenstaande ouders en gehuwden/samenwonenden. Ook is onderzocht hoe de verschillende inkomensondersteunende regelingen gezamenlijk uitwerken op de financiële positie van huishoudens.

Bij het bepalen van de hoogte van de Individuele Inkomenstoeslag is nadrukkelijk rekening gehouden met de samenhang tussen de regeling en andere minimavoorzieningen. Daarbij is ook gekeken naar de mate waarin de regeling kan bijdragen aan het voorkomen van een armoedeval. De huidige inrichting van de regeling heeft tot resultaat dat de Individuele Inkomenstoeslag niet leidt tot een extra armoedeval in de gemeente Zwolle. Uit de analyses blijkt dat de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen bij een inkomen van 110% van de toepasselijke norm inclusief Individuele Inkomenstoeslag lager blijft dan de bestedingsruimte bij een inkomen van 120% van de toepasselijke norm zonder recht op de Individuele Inkomenstoeslag. Dit is mede een reden dat de hoogte van de Individuele Inkomenstoeslag voor alleenstaande ouders lager is vastgesteld dan in sommige omliggende gemeenten. Daarnaast kent Zwolle voor gezinnen met kinderen op andere onderdelen van het minimabeleid relatief ruime ondersteuning. Bij de vaststelling van de hoogte van de Individuele Inkomenstoeslag is daarom gekeken naar het totale pakket aan inkomensondersteunende regelingen en de onderlinge samenhang daarvan. Op die manier wordt gestuurd op de financiële bestaanszekerheid van huishoudens als geheel.

Vraag 4:
Is het college bereid een vergelijking te maken van het totale pakket aan inkomensondersteunende regelingen voor huishoudens met een laag inkomen in Zwolle en een aantal (buur)gemeenten en gemeenten van soortgelijke omvang in Nederland?

Antwoord:
Het college beschikt over een beeld van het Zwolse pakket aan inkomensondersteunende regelingen en de effecten daarvan op verschillende huishoudtypen. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de Minima Effectenrapportages (MER), waarin de financiële positie en bestedingsruimte van huishoudens in samenhang worden beoordeeld. Daarnaast heeft uw raad, bij de vaststelling van het Beleidsplan Financiële Bestaanszekerheid, vergadering van 19 januari 2026, informatie ontvangen over de werking en effecten van het Zwolse minimabeleid.
Zie:
Document Zwolle - Bijlage 3 Evaluatierapport beleid Financiële Bestaanszekerheid - iBabs Publieksportaal

Het college ziet daarom geen aanleiding om opnieuw een afzonderlijke vergelijking op te stellen van het totale pakket aan inkomensondersteunende regelingen. Een dergelijke vergelijking met andere gemeenten is bovendien lastig te maken, omdat gemeenten verschillende beleidskeuzes maken binnen hun minimabeleid. Hierdoor zijn gemeenten niet zonder meer met elkaar te vergelijken.

Zo verschillen gemeenten niet alleen in de hoogte van vergoedingen, maar ook in de doelgroep die daarvoor in aanmerking komt. Een gemeente kan bijvoorbeeld een hogere Individuele Inkomenstoeslag verstrekken, maar deze beperken tot inwoners met een inkomen tot 100% van de toepasselijke bijstandsnorm. Zwolle hanteert voor de Individuele Inkomenstoeslag een inkomensgrens van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm, waardoor een grotere groep inwoners voor de regeling in aanmerking kan komen.

Daarnaast kunnen gemeenten hogere vergoedingen binnen één regeling combineren met beperktere ondersteuning binnen andere minimaregelingen, zoals regelingen voor kinderen of participatie. Ook verschillen de voorwaarden waaronder inwoners aanspraak kunnen maken op deze regelingen. Hierdoor geeft een vergelijking van afzonderlijke bedragen of regelingen geen volledig beeld van de totale ondersteuning die huishoudens ontvangen.

Het college beoordeelt de effectiviteit van het minimabeleid daarom primair op basis van de financiële bestaanszekerheid van inwoners en de uitkomsten van de Minima Effectrapportages, waarin het totale effect van de verschillende regelingen in samenhang wordt bezien. Gedurende het onderzoek naar de invulling van de opgelegde taakstelling op de inkomensregelingen wordt vanuit deze samenhang de mogelijkheid onderzocht voor het verder vereenvoudigen van de regelingen.

Vraag 5:
Indien een dergelijke vergelijking al beschikbaar is, kan het college deze met de raad delen? Zo niet, is het college bereid deze alsnog op te stellen?

Antwoord:
De raad heeft bij de vaststelling van het Beleidsplan Financiële Bestaanszekerheid informatie ontvangen over de werking en effecten van het Zwolse minimabeleid. Daarnaast wordt dit najaar een geactualiseerde Minima Effectenrapportage (MER) aan u, de raad, aangeboden. Het college beschikt daarmee over inzicht in de effecten van het Zwolse pakket aan inkomensondersteunende regelingen. De MER 2026 zal als bijlage bij de raadsbrief over de taakstelling met u gedeeld worden. deze raadsbrief volgt naar verwachting uiterlijk januari 2027.

Het college beschikt niet over een afzonderlijke vergelijking van het totale pakket aan inkomensondersteunende regelingen van Zwolle met andere gemeenten.

Vraag 6:
Ziet het college aanleiding om, mede in het licht van de bevindingen van de Commissie Sociaal Minimum en het IPE, het Zwolse pakket aan inkomensondersteunende regelingen of de hoogte van de Individuele Inkomenstoeslag opnieuw tegen het licht te houden? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:
Ja. Het college ziet aanleiding om de Individuele Inkomenstoeslag opnieuw te bezien. Daarbij spelen niet alleen de bevindingen van de Commissie Sociaal Minimum, het IPE en de verschillen tussen gemeenten een rol, maar ook een voorgenomen wijziging van de Participatiewet die het mogelijk maakt de Individuele Inkomenstoeslag ambtshalve toe te kennen.

Deze ontwikkeling biedt kansen om het bereik van de regeling te vergroten en niet-gebruik terug te dringen. Daarom wordt momenteel bezien hoe de regeling vanaf het eerste kwartaal van 2027 het beste kan worden vormgegeven. Daarbij worden de maatschappelijke effecten, het bereik, de uitvoerbaarheid en de financiële consequenties in samenhang afgewogen binnen de huidige financiële kaders. We onderzoeken tevens de mogelijkheid om de ambtshalve toekenning met terugwerkende kracht vast te stellen. Dit voorstel zal uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 (Q1) aan uw raad worden voorgelegd.

Datum 9 september 2026

Openbaarheid
Deze nota is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer